

טז. כשחל ראש השנה בימי חמישי ושישי, יהיה זריז ונשכר להניח עירובי תבשילין קודם שילך להתפלל בבית הכנסת. [ילקו"י מועדים עמוד תצח. חזו"ע ימים נוראים].

סימן תקפב - סדר תפלות ראש השנה

א. בחורי ישיבה ספרדים, הלומדים בישיבות קדושות של האשכנזים, מן הראוי להשתדל לעשות מנין מיוחד לספרדים, כדי שעל כל פנים בימים הנוראים יתפללו כמנהג אבותיהם, שאין אדם מתפלל אלא במקום שלבו חפץ. ואין לספרדים לשנות את המבטא שלהם, ובפרט בשם ה', שמזכירים בקמ"ץ הדומה קצת לפת"ח, ולא לחול"ם. (א)

בחורי ישיבה ספרדים, הלומדים בישיבות של האשכנזים, מן הראוי לעשות מנין מיוחד

אבותיו לנוסח הישיבה, מותר לו בימים אלו להתפלל בנוסח התפילה ובהברה האשכנזית הנהוגים בישיבה. ולגבי התקיעות ראוי שכל אחד ישמע את סדר התקיעות כפי מנהג אבותיו, ועל כן הבחורים הספרדים ראוי להם שישמעו את התקיעות במקום אחר, ומ"מ אם הדבר קשה עליהם, נראה דסגי במה שישמעו התקיעות כמנהג בני אשכנז, ויוצאים בזה י"ת.

אולם דעת מרן אאמו"ר שאין לספרדי לשנות מהנוסח ומהמבטא גם כשרצונו להתפלל עם בני הישיבה, ויתפלל לעצמו בנוסח ומבטא הספרדי, ורק בפיוטים וכדו' יכול לומר כפי הנוסח שלהם. והארנו בזה בילקוט יוסף שבת כרך א' חלק שלישי (מהדורת תשע"ב סימן רעא).

(א) ילקו"י מועדים עמו' כב, חזון עובדיה ימים נוראים עמ' פג. ומה שכתבנו לגבי הזכרת שם ה', הנה מדברי הרי"ף המובא בתוס' ברכות טו. מבואר שהמבטא של הרי"ף בהזכרת שם ה' היה כמו המבטא שלנו, דומה קצת לניקוד פת"ח, ולא לחול"ם. וכן משמע מרש"י ברכות מז, כמ"ש בהגהות רבי יעקב עמדין שם. וכן משמע מהתוס' בסנהדרין, כמבואר בערוך לנר. וכ"ד רבי אליעזר הקליר, וכן מבואר מפיוטי רבי יהודה הלוי, וכן מבואר ברמב"ם בספר מורה נבוכים פרק סב. וכן משמע קצת בדברי רבינו בחיי פרשת וירא, ועוד. וכ"ז אחה"מ דלא כמ"ש בספר שלמי מועד (עמוד לו) כתב, שבחור ישיבה ספרדי הרוצה להתפלל בימים נוראים בישיבה שלומד בה, וכן להיפך, כיון שיש הרבה הבדלים בנוסח התפלה בין נוסח

לא כל ראש ישיבה נחשב למרא דאתרא בעיני הלכה - במה שלא נוגע להנהגת הישיבה

ולשמע לכל הוראותיו בעיני הישיבה, אך אין לזה קשר לפסקי הלכה נגד מסורת רבותינו הספרדים].

ובפרט אם ראש הישיבה תולק מדעתו על פוסקי הדור, כמו שראינו אצל כמה ראשי ישיבות שלדעתם בני ספרד צריכים לעשות חדר יחוד, היפך הוראת גדולי הדור שליט"א, הנה במחכ"ת אינם יכולים לכפות אחרים על כך, וכלפי התלמידים חובתם להורות את האמת, מתוך הערכה לפוסקי ספרד הקדמונים. וכבר אמרו בגמ' (ע"ז ט), היו שנים, אחד מטמא ואחד מטהר, אחד אוסר ואחד מתיר, אם היה אחד מהם גדול מחבירו בחכמה ובמנין הלך אחריו, ואם לאו הלך אחר המחמיר. וכבר כתבנו בכמה דוכתי שיסוד מנהגינו מבוסס על פי דעת הכנה"ג, שער המלך,

ונראה שאין רשות לרבני הישיבות לכפות את ההלכה על בחורים ספרדים בניגוד דעת גדולי הדור. וראש ישיבה שאינו מגדולי הדור אינו נחשב למרא דאתרא על תלמידי הישיבה לכופם לנהוג בעיני הלכה כדעתו. דלא מיבעיא לפי מה שכתבו הפוס' שבדורותינו אינו שייך כמעט [בתלמידים כלפי רבם] הדין של רבו מובהק, אלא אף אם נאמר שיש תלמיד שנחשב כרוב תורתו מרבו, הנה אין זה מצוי בתלמידי ישיבה בזה"ז. ועוד שראינו לכמה ראשי ישיבות שאח"מ לא הגיעו להוראה, וממילא אין להם שום סמכות בהלכה על תלמידיהם. וגם אם הגיעו להוראה, לגבי התלמידים יש להם לילך אחר הגדול שבדור. [ואין בזה פגיעה בכבוד התורה של אותו ראש הישיבה, דהא בודאי חייבים לכבדו,

וכתב שמכל זה נפ"מ לענין היתר מכירה, כיון ששביעית בזה"ז רק מדרבנן. והוכיח כן מדברי המבי"ט (ח"א ס"י כא). וכן מדברי הכתב סופר (חיו"ד ס"י עז). ע"ש. ודון מינה לנ"ד, שכיון שהחכם צריך להתחשב בדעת החולק עליו, ולומר להלכה היפך דעתו אם הוא בדרבנן משום דבשל סופרים הלך אחר המיקל, ה"ה שאם החולק גדול ממנו, חובתו לומר לו שלמעשה הלכה כפי דעתו של החולק עליו גם להקל באיסור תורה.

ואף במקום ששייך דין רב ומרא דאתרא, נוכן הדבר פשוט ששייך דין רב המקום, לענין שצריך לכבד את ראש הישיבה או את רב העיר או רב בית הכנסת, ולקום לפניו, ואפילו אותם שאינם תלמידיו, וכן לנהוג בו שאר ענייני כבוד. מכל מקום במקום שיש מרא דאתרא גדול יותר, או קדום, כגון שיש גדול הדור שהוא בבחינת מרא דאתרא של כל הגלילות, הולכים אחר הגדול. [עיין כיו"ב באבקת רוכל סימן לב].

נהר מצרים, מוהר"ר עטייה, האול"צ, ועוד ועוד. [ותמוה שבספר עטרת שלמה [ועפרני] בכל ספרו אינו זו מפסקי הרב אול"צ, וגם קובע שיש לילך תמיד אחר המנהג, ואילו לענין יחוד קורא לבטל מנהגינו ולנהוג כמנהג רבני האשכנזים, למרות שגם לד' האול"צ אין לעשות חדר יחוד מיד אחר החופה].

וע"ע להגרש"ז אויערבך בשו"ת מנחת שלמה (ח"א ס"י מד) לגבי היתר מכירה, שאם בא אדם לשאול שאלה משני חכמים, ואחד מהם אוסר ואחד מתיר, כיון שאמרו (ע"ז שם) בשל סופרים הלך אחר המיקל, מסתבר שאף אם האוסר עומד וצוות ככרוכיא על המתיר שהוא טועה, מ"מ כיון גם המתיר הוא חכם שהגיע להוראה, אם לאחר גמר הויכוח בין האוסר והמתיר, יתחזר שוב השואל וישאל אותם איך עלי להתנהג, מסתבר שגם האוסר צריך לומר לו שהדבר מותר.

אם בני ברק אתריה דהחזו"א

י לענין ברכה מעין שבע בליל פסח שחל בשבת, שהראש"ל"צ הרב אג"ן ז"ל שינה מנהג בית אל, והנהיג שלא לאומרה. שכודאי צדק בזה ודבריו נאמנו מאד, שהרי זהו דעת רוב הפוס' ומרן. ונהי דרבינו הרש"ש ז"ל היה מרא דאתרא דק"ק בית אל, הרי מרן ז"ל היה מרא דכולה ארעא דישראל.

והחיי אדם בספרו שערי צדק (שער משפטי הארץ בעת אדם פרק יא אות ח) כתב בהאי לישנא: ולפי זה אפילו אי נימא דהאשכנזים והספרדים הם כב' בתי דינים בעיר אחת, (עיין בש"ך יור"ד סוף ס"י רמב), מכל מקום ארץ ישראל אתריה דהרמב"ם הוי. ע"כ. והאריך שם נגד מנהג האשכנזים בענין מיעוץ הסירכות [בשר שאינו חלק], שאפילו בחו"ל בכל הקהלות צווחין, מי יתן שיוכל לבטל מנהג הרע הזה, ואיך יעלה על הדעת לבא לארץ הקודש ולנהוג שם הקולא. ושומר נפשו ירחיק מזה. ומהראוי לקבץ כל החכמים שם, ולגדור גדר שלא ישמע עוד כזאת, ולהזהיר השוחטים על זה, ואם לא ישמעו לרדפם ולהבדילם מקהל ה' עד שישמעו, ותבא עליהם ברכה. עכ"ד.

וכיו"ב הביאו בשם האדמו"ר מגור רבי ישראל אלתר זצ"ל שלא הקפיד כלל איך יהיו המזוזות

ורגמא לזה יש להביא ממה שאמר לנו הגאון הסטייפלר זצ"ל [בעל הקהלות יעקב, בשבט תשל"ג], שלדעתו אין לו למרן אאמו"ר שליט"א לדרוש בבני ברק בפסקי הלכות שהם נגד דעת החזון איש, וכמו בענין היתר מכירה, שיעורי כזית וכביצה, ועוד. ואמר, שבני ברק היא אתריה דהחזו"א. אולם מרן אאמו"ר אמר לנו בזמנו, שהיה צריך לענות לסטייפלר זצ"ל כי ארץ ישראל כולה היא אתריה דמרן הש"ע, והיינו שכיון שיש כבר מרא דאתרא גדול וקדום, אינו מועיל כבוד המרא דאתרא שבא אחריו, נגד הגדול יותר. ובכל בית שבויס ובכל שכונה ועיר שמוסיפים, מסתנף להישוב הקדום ומתבטלים לגבי הוראות המרא דאתרא של ארץ ישראל ואגפיה. שהוא הש"ע. ואין לנו אלא את המרא הקדום והגדול יותר. והמשיך בשיעורו הקבוע בבני ברק [בביהכ"נ לעולי משהד], והיו באים לשם מאות תלמידי חכמים מכל רחבי הארץ, ושיעורים אלו היו מלאים בסוגיות הש"ס והפוס' מריש ועד גמירא, ומתובלים בכללי ההוראה הישרים. ותלמידי חכמים העידו שצמחו לתלמידי חכמים בזכות אותם שיעורים.

וראה עוד בשו"ת יביע אומר (ח"ב אר"ח סימן כה אות